

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 506/2017-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. decembra 2017 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca) prerokoval prijatú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Janou Briškovou Dominovou, advokátska kancelária, Štefánikova 6453/2C, Piešťany, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 5 P 50/2015 a takto

r o z h o d o l :

Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 5 P 50/2015 p o r u š e n é n e b o l i .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 506/2017-10 z 3. augusta 2017 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Piešťany (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 P 50/2015 [pôvodne pod sp. zn. 5 P 39/2015; (ďalej aj „napadnuté konanie“)].

2. Z obsahu sťažnosti vyplynulo:

«... Dňa 01.07.2015 podal sťažovateľ na Okresnom súde Piešťany Návrh na zníženie výživného pre mal. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a plnoletú [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „Návrh“), nakoľko u navrhovateľa (sťažovateľa) došlo k podstatnej zmene pomerov, ktoré spôsobili, že viac nie je v jeho schopnostiach, možnostiach a majetkových pomeroch uhrádzať výživné v rozsahu ustanovenom Rozsudkom Krajského súdu v Trnave č. k. 24CoP 111/2012 zo dňa 20.02.2013 (ďalej len „Rozsudok“).

Už pri samotnom podaní bol Návrh prerozdelený podľa odporcov na dve samostatné konania, a to 5P/39/2015 o zníženie výživného pre mal. [REDAKOVANÉ] a 5C/121/2015 o zníženie výživného pre plnoletú [REDAKOVANÉ].

Zákonná sudkyňa následne až po takmer dvoch mesiacoch dňa 25.08.2015 vydala Uznesenie č. k. 5C/121/2015 (ďalej len „Uznesenie“), v ktorom rozhodla, že konanie o návrhu navrhovateľa na zníženie výživného na maloletého [REDAKOVANÉ] vylučuje na samostatné konanie.

Dňa 02.12.2015, vzhľadom na to, že od podania Návrhu uplynulo viac ako 5 mesiacov, a od vydania Uznesenia uplynuli viac ako 3 mesiace, podal sťažovateľ v konaní vedenom pod č. 5P/39/2015 na príslušnom súde urgenciu.

Súd však ani napriek uvedenému žiadnym spôsobom nekonal, a tak dňa 07.03.2016 podal sťažovateľ na príslušnom súde Sťažnosť navrhovateľa na postup Okresného súdu Piešťany, ktorým spôsobuje prietahy v konaní (ďalej len „Sťažnosť“).

Následne dňa 13.04.2016 bolo sťažovateľovi doručené Upovedomenie o spôsobe vybavenia sťažnosti, v ktorom predsedníčka súdu JUDr. Andrea Kondllová uviedla, že za účelom prešetrenia Sťažnosti požiadala zákonnú sudkyňu o vyjadrenie. Zákonná sudkyňa uviedla, že vec jej bola pridelená v januári 2016 po preložení sudkyne Mgr. Arnouldovej na Krajský súd v Trnave, termín pojednávania vytýčila na 27.04.2016. Predsedníčka súdu ďalej uviedla, že Sťažnosť považuje za opodstatnenú, pričom nevykonala iné opatrenia.

... sťažovateľ [sa] domnieva, že postupom Okresného súdu Piešťany bolo porušené jeho základné právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj jeho právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 Ústavy Slovenskej republiky...

Vzhľadom na celkovú dĺžku predmetného konania vedeného pred Okresným súdom Piešťany s poukazom na skutočnosť, že nejde o vec, ktorá by sa vyznačovala zložitou či nadmernou náročnosťou, pričom sa radí medzi veci starostlivosti súdu o maloletých, ktoré má súd riešiť prednostne, domáha sa sťažovateľ primeraného finančného zadosťučinenia v rozsahu 360,- € (slovom: tristošesťdesiat eur).

Sťažovateľ sa uvedeného primeraného finančného zadosťučinenia domáha predovšetkým tiež z dôvodu, že konaním, resp. nekonaním zo strany Okresného súdu Piešťany sa dlhodobo, už takmer jeden rok, nachádza v stave právnej neistoty. Nekonaním príslušného súdu sa sťažovateľ nie vlastnou vinou ocitol v situácii, kedy už takmer jeden rok, napriek tomu, že v čase podania Návrhu už nastali na jeho strane výrazné zmeny pomerov, predovšetkým, oženil sa a so súčasnou manželkou sa mu narodila dcéra [REDAKOVANÉ], čím mu nesporne vznikli nové náklady v nezanedbateľnej výške, prispieva na výživu mal. [REDAKOVANÉ] nad svoje pomery. Sťažovateľ napriek svojej zlej finančnej situácii túto svoju povinnosť riadne a včas plní, avšak je potrebné uviesť, že len za cenu neustáleho sa zadlžovania voči svojej matke a rodinným príslušníkom. Takýto stav je pre

sťažovateľa a jeho novú rodinu veľmi zaťažujúci a nepôsobí na rodinné prostredie priaznivo, obzvlášť v čase, kedy jeho manželka nie je objektívne schopná vzhľadom na starostlivosť o mal. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] sama sa živiť, toho času poberá už len rodičovský príspevok.

Vo svojom Návrhu sťažovateľ žiada znížiť jeho vyživovaciu povinnosť k mal. [REDAKOVANÉ] zo sumy 90,- € na sumu 60,- € mesačne, ktorá je vzhľadom na jeho ďalšie vyživovacie povinnosti preňho únosná a reálne plniteľná. Sťažovateľ sa doteraz nevyhýbal ani sa nechce vyhýbať svojim zákonným vyživovacím povinnosťami, avšak jeho schopnosti, možnosti a majetkové pomery mu to v rozsahu ako boli určené Rozsudkom bohužiaľ objektívne neumožňujú. Sťažovateľ v súlade s uvedeným preto žiada priznať primerané finančné zadostučinenie vo výške 360,-€, ktorá zodpovedá rozdielu určeného mesačného výživného a žiadaného poníženia mesačného výživného na mal. [REDAKOVANÉ] za jeden rok priesťahov.

V súlade s vyššie uvedeným navrhujeme, aby Ústavný súd Slovenskej republiky vydal tento nález:

1. Základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 5P/39/2015 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Piešťany sa v konaní vedenom pod sp. zn. 5P/39/2015 prikazuje konať bez zbytočných priesťahov.

3. Sťažovateľovi priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 360,-€ (slovom: tristošesťdesiat eur), ktoré je Okresný súd Piešťany povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Piešťany je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia vo výške 303,16 € (slovom: tristotri eur šesťnásť centov) na účet jeho právnej zástupkyne do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

... Sťažovateľ si týmto zároveň uplatňuje nárok na náhradu trov právneho zastúpenia... vo výške 303,16 €.»

3. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili účastníci konania: okresný súd zastúpený jeho predsedníčkou listom sp. zn. Spr. 542/17 z 30. augusta 2017 a právna zástupkyňa sťažovateľa stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu z 19. septembra 2017.

3.1 Predsedníčka okresného súdu popísala chronológiu úkonov vykonaných okresným súdom v danej veci a uviedla nasledovné relevantné skutočnosti:

„... Po oboznámení sa s obsahom spisového materiálu vedeného pod sp. zn. 5P/39/2015 ako aj ústavnou sťažnosťou uvádzam nasledovné skutočnosti:

V prvom rade si dovoľujem uviesť, že konanie pod sp. zn. 5 P/39/2015 na základe návrhu sťažovateľa ([REDACTED]) bolo začaté dňom 1.7.2015 a pridelené sudkyňi Mgr. Kataríne Arnouldovej, pričom podľa úradného záznamu sudkyne z 25.8.2015 bolo predmetné konanie skončené inakom z dôvodu, že porovnaním obsahu spisu sp. zn. 5P/39/2015 a sp. zn. 5C/121/2015 bolo zistené, že ide o dva totožné návrhy, ktoré boli v podateľni nesprávne zapísané ako dva rôzne návrhy pod dve rôzne spisové značky. Vo veci 5P/39/2015 sa tak od 26.8.2015 nekonalo, ale o totožnom návrhu sťažovateľa doručenom súdu sa konalo na súde pod sp. zn. 5C/121/2015.

K úkonom súdu v roku 2015 si dovoľujem uviesť, že sudkyňa Mgr. Katarína Arnouldová po zistení, že vo veci sú zapísané rovnaké podania pod dve rôzne spisové značky a po vylúčení z návrhu konanie o maloletom dieťati na samostatné konanie, už nestihla vo veci nariadiť termín pojednávania, nakoľko v októbri 2015 bolo rozhodnuté o jej preložení od 1.1.2016 na súd vyššieho stupňa, pričom dopojednávala len veci už medzi časom vytýčené a staršie. Následne boli všetky spisy Mgr. Arnouldovej spolu so spismi JUDr. Mihalíkovej, ktorá bola taktiež od 1.1.2016 preložená na iný súd prerozdelené medzi zostávajúcich sudcov Okresného súdu Piešťany, čo znamenalo nárast o viac ako 100 vecí v senáte každého sudcu, čo objektívne znemožnilo vo všetkých prerozdelených veciach konať okamžite prihliadnuc aj na skutočnosť, že sudcovia mali rozpojednávané, či vytýčené veci zo svojho senátu.

K dôvodom sťažnosti sťažovateľa, že nekonaním zo strany súdu, keďže sa mu zmenila rodinná situácia, narodila sa mu ďalšia dcéra a ocitol sa tak v zlej finančnej situácii, si dovoľujem podotknúť, že oba jeho návrhy na zníženie výživného tak vo vzťahu k plnoletej

dcére aj maloletému synovi, boli zamietnuté, resp. bolo zmierom stranami dohodnuté ponechanie výšky výživného na plnoletú dcéru v rovnakom rozsahu, teda ani jeden z jeho návrhov sa s ohľadom aj na zvyšujúce sa potreby oboch detí nepreukázal ako dôvodný.

Netrvám na ústnom pojednávaní a súhlasím s tým, aby Ústavný súd SR upustil od ústneho pojednávania v zmysle ust. § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde, keďže od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.“

3.2 Právna zástupkyňa sťažovateľa v reakcii na uvedené vyjadrenie predsedníčky okresného súdu zaujala nasledovné stanovisko:

«... Ako sme už v Ústavnej sťažnosti zo dňa 25.04.2016 uviedli, sťažovateľ dňa 01.07.2015 podal na Okresnom súde Piešťany Návrh na zníženie výživného pre mal. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a plnoletú [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „Návrh“), kedy už pri samotnom podaní bol Návrh prerozdelený na dve samostatné konania, a to konanie o zníženie výživného pre mal. [REDAKOVANÉ], ktorému bola pridelená sp. zn. 5P/39/2015 a konanie o zníženie výživného pre plnoletú [REDAKOVANÉ], ktorému bola pridelená sp. zn. 5C/121/2015, pričom obe veci boli pridelené na rozhodnutie sudkyňi Mgr. Kataríne Arnouldovej.

Zákonná sudkyňa následne až po takmer dvoch mesiacoch dňa 25.08.2015 vydala Uznesenie č. k. 5C/121/2015, v ktorom rozhodla, že konanie o návrhu navrhovateľa na zníženie výživného na maloletého [REDAKOVANÉ] vylučuje na samostatné konanie. Neuviedla pritom spisovú značku, ktorá bola konaniu pridelená, t. j. sťažovateľ mal za to, že ide aj naďalej o určenú sp. zn. 5P/39/2015, ku ktorej následne podal dňa 02.12.2015 urgenciu a dňa 07.03.2015 sťažnosť na zbytočné prietahy v konaní. Dňa 13.04.2016 bolo sťažovateľovi doručené upovedomenie o spôsobe vybavenia sťažnosti, kde súd už uviedol sp. zn. 5P/50/2015.

Podľa Vyjadrenia OS Piešťany, konanie pod sp. zn. 5P/39/2015 na základe návrhu sťažovateľa začaté dňom 01.07.2015 a pridelené sudkyňi Mgr. Kataríne Arnouldovej, malo skončiť „inakom“ z dôvodu, že porovnaním obsahu spisu sp. zn. 5P/39/2015 a sp. zn. 5C/121/2015 bolo zistené, že ide o dva totožné návrhy, ktoré boli v podateľni nesprávne zapísané ako dva rôzne návrhy pod dve rôzne spisové značky, pričom taktiež uviedol, že

vo veci 5P/39/2015 sa od 26.08.2015 nekonalo, ale o totožnom návrhu sťažovateľa sa malo konať na súde pod sp. zn. 5C/121/2015.

Z vyššie uvedeného je zrejmé pochybenie súdu, ktorý pri prijatí návrhu vec rozdelil na dve samostatné konania s dvoma rozdielnymi spisovými značkami, kedy následne vychádzajúc z Vyjadrenia konanie sp. zn. 5P/39/2015 malo byť skončené, dovoľujeme si podotknúť bez akéhokoľvek informovania sťažovateľa, ktorý podával urgenciu a sťažnosť pod sp. zn. 5P/39/2015, pričom následne po takmer dvoch mesiacoch dňa 25.08.2015 zákonná sudkyňa vydala Uznesenie č. k. 5C/121/2015, v ktorom rozhodla, že konanie o návrhu navrhovateľa na zníženie výživného na maloletého [REDAKOVANÉ] vylučuje na samostatné konanie. Uvedeným konaním súdu nepochybne došlo k zbytočným prietahom v konaní, ako aj k zbytočným zmätočnostiam.

Taktiež neobstojí tvrdenie OS Piešťany, že vo veci 5P/39/2015 sa nekonalo, lebo o totožnom návrhu sťažovateľa sa konalo pod sp. zn. 5C/121/2015, nakoľko ako už bolo uvedené, konanie o zníženie výživného na mal. [REDAKOVANÉ] bolo uznesením súdu vylúčené na samostatné konanie, t. j. konalo sa o ňom samostatne.

Čo sa týka súdom uvedenému rozpisu procesných úkonov vo veci 5C/121/2015, tento považujeme vzhľadom na uvedené za irelevantný.

Dovoľujem si podotknúť, že podľa nášho názoru personálne zmeny na príslušnom súde nemôžu byť dôvodom na spôsobovanie zbytočných prietahov v konaní.

Sťažovateľ podal návrh na zníženie výživného pre mal. [REDAKOVANÉ] a pre plnoletú [REDAKOVANÉ] odôvodnene, nakoľko od ostatného určenia výživného uňho došlo k podstatnej zmene pomerov, kedy uzatvoril manželstvo, narodila sa mu dcéra [REDAKOVANÉ] mal taktiež zdravotné ťažkosti, s ktorými mal spojené zvýšené náklady na liečbu a zároveň znížené príjmy, nakoľko bol dlhodobo PN. Nie je pravdou, že oba návrhy boli zamietnuté. Zamietnutý bol návrh otca na zníženie výživného pre mal. [REDAKOVANÉ] (sp. zn. 5P/50/2015), pričom si dovoľíme zdôrazniť, že zároveň bol zamietnutý aj návrh matky na zvýšenie výživného. Taktiež si dovoľujeme súdu poukázať na skutočnosť, že návrh bol podaný dňa 01.07.2015, pričom súd vo veci rozhodol rozsudkom až dňa 30.09.2016, t. j. po 15 mesiacoch, kedy pomery účastníkov boli od podania návrhu zmenené (od 01.09.2016 začal mal. navštevovať 1. ročník SŠ konzervatória vo [REDAKOVANÉ] s čím sa mu zvýšili výdavky, pričom sám súd vo svojom rozhodnutí uviedol, že mal v konaní za preukázané, že u mal. [REDAKOVANÉ] za

predmetné obdobie od 01.10.2015 do 31.08.2016 nedošlo k výraznej zmene pomerov od posledného rozhodovania o výživnom, k zmene došlo s účinnosťou od 01.09.2016).

Z uvedeného je teda zrejmé, že sťažovateľ podal návrh dôvodne, avšak zbytočnými prietiahmi v konaní bol dlhodobo vystavený ťažkej životnej situácii, kedy sa musel zadlžovať voči svojim blízkym, voči svojej matke, aby mohol zabezpečiť výživu svojej rodine, nakoľko z objektívnych dôvodov, t. j. z jeho príjmu mu po úhrade výživného pre mal. [REDAKOVANÉ] a plnoletú [REDAKOVANÉ], nezostávalo dostatok finančných prostriedkov pre jeho dcéru [REDAKOVANÉ] a na živobytie, podotýkame na zabezpečenie základných životných potrieb. Domnievame sa však, že skutkové okolnosti prípadu, nie sú predmetom konania pre Ústavným súdom SR, ktorý v prejednávanej veci rieši porušenie základných práv sťažovateľa na prejednanie veci bez zbytočných prietahov.

V stanovenej lehote Vám zároveň oznamujeme, že na ústnom pojednávaní v prejednávanej veci netrváme.»

4. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

II.

5. Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vedeného na Okresnom súde Piešťany pod sp. zn. 5 P 39/2015 a pod sp. zn. 5 P 50/2015:

Dňa 1. júla 2015 podal sťažovateľ na okresnom súde návrh „na zníženie výživného“ pre svojho maloletého syna [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „maloletý“) a pre svoju plnoletú dcéru [REDAKOVANÉ].

Konanie o návrhu na zníženie výživného pre maloletého [REDAKOVANÉ] bolo zaevidované pod sp. zn. 5 P 39/2015 a bolo pridelené na rozhodnutie sudkyňi Mgr. Kataríny Arnouldovej.

Konanie o návrhu na zníženie výživného pre plnoletú [REDAKOVANÉ] bolo zaevidované pod sp. zn. 5 C 121/2015 a bolo pridelené na rozhodnutie taktiež sudkyňi Mgr. Kataríny Arnouldovej.

Dňa 25. augusta 2015 okresný súd uznesením č. k. 5 C 121/2015-15 konanie o návrhu na zníženie výživného pre maloletého [REDAKOVANÉ] vylúčil na samostatné konanie. Tejto veci bola pridelená nová sp. zn. 5 P 50/2015 a bola pridelená na rozhodnutie sudkyňi Mgr. Kataríny Arnouldovej.

Dňa 26. januára 2016 bola vec pridelená na rozhodnutie sudkyňi JUDr. Jane Tvrdej.

Dňa 16. marca 2016 bolo vo veci nariadené pojednávanie na 27. apríl 2016.

Dňa 22. marca 2016 okresný súd ustanovil maloletému opatrovníka, uznesením poučil účastníkov konania o ich procesných právach a povinnostiach, vyžiadal si informácie o zárobkových a majetkových pomeroch sťažovateľa a matky maloletého.

Dňa 27. apríla 2016 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na 8. jún 2016 pre účely doplnenia dokazovania.

Dňa 8. júna 2016 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na 30. september 2016 pre účely doplnenia dokazovania.

Dňa 30. septembra 2016 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, na ktorom bol vyhlásený rozsudok č. k. 5 P 50/2015-169, ktorým okresný súd návrh otca na zníženie výživného (a návrh matky na zvýšenie výživného) pre maloletého [REDAKOVANÉ] zamietol.

Dňa 27. októbra 2016 sťažovateľ podal odvolanie proti uvedenému rozsudku.

Dňa 12. decembra 2016 sťažovateľ zobral svoje odvolanie späť.

Dňa 31. januára 2017 Krajský súd v Trnave uznesením č. k. 24 CoP 9/2017-200 odvolacie konanie zastavil.

Dňa 17. februára 2017 nadobudol právoplatnosť rozsudok okresného súdu č. k. 5 P 50/2015-169 z 30. septembra 2016.

III.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.

7. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom Okresného súdu Piešťany v konaní o zníženie výživného na maloletého vedenom pod sp. zn. 5 P 50/2015 (pôvodne pod sp. zn. 5 P 39/2015) došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd konštatuje, že predmet tohto konania pred ústavným súdom bol vymedzený uznesením č. k. II. ÚS 506/2017-10 z 3. augusta 2017 o prijatí veci na ďalšie konanie tak, že napadnuté konanie v zmysle petitu sťažnosti bolo identifikované sp. zn. 5 P 39/2015, avšak zo zapožičaného spisu okresného súdu ústavný súd zistil, že od 25. augusta 2015 je toto konanie vedené pod sp. zn. 5 P 50/2015, preto aj v predmetnom náleze sa napadnuté konanie označuje v prvom rade pod sp. zn. 5 P 50/2015.

8. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

9. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti konštantne vychádza z názoru, že účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu (napr. II. ÚS 26/95).

10. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy a v čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

11. Pokiaľ ide o kritérium zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že dĺžka posudzovaného konania nebola závislá od právnej alebo skutkovej zložitosti veci. Napokon ani predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení nepoukázala na skutkovú alebo právnu zložitosť predmetnej veci.

12. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v preskúmvanej veci ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mala byť zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným prietáhom, teda neprimeraná dĺžka napadnutého konania nebola vyvolaná správaním sťažovateľa.

13. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci a poukazuje predovšetkým na to, že ako to vyplýva z chronológie úkonov uvedených v bode II/5 tohto nálezu, napadnuté konanie sa začalo dorúčením návrhu na začatie konania okresnému súdu 1. júla 2015 a 30. septembra 2016 bolo konanie rozsudkom okresného súdu č. k. 5 P 50/2015-169 skončené. Napadnuté konanie pred okresným súdom trvalo teda 1 rok a 2 mesiace.

Z prehľadu procesných úkonov vychádzajúcich zo súdneho spisu tiež vyplýva, že okresný súd od 26. januára 2016 konal vo veci v podstate priebežne. Pozornosti ústavného súdu však neušlo, že v prvých mesiacoch po podaní návrhu boli úkony okresného súdu zmätočné, totiž 25. augusta 2015 okresný súd konanie o návrhu na zníženie výživného pre maloletého vylúčil na samostatné konanie (zaevidované pod sp. zn. 5 P 50/2015) napriek tomu, že aj pôvodne bolo toto konanie vedené samostatne (pôvodne pod sp. zn. 5 P 39/2015). Od 1. júla 2015 do 26. januára 2016 (šesť mesiacov) teda nebol postup okresného súdu v napadnutom konaní bez priet'ahov.

Ústavný súd však poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru (napr. I. ÚS 46/01, II. ÚS 57/01, II. ÚS 217/2013), podľa ktorej nie každý zistený priet'ah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy. Pojem „zbytočné priet'ahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý možno vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého súdu nemusí vyznačovať takými významnými priet'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné priet'ahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00). Ústavný súd už vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach judikoval, že ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 42/01). Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že aj keď postup okresného súdu v napadnutom konaní nebol vždy efektívny, nebolo možné z hľadiska komplexného posúdenia inkriminovaného konania považovať postup okresného súdu v ňom za porušenie práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48

ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

14. Sťažovateľ okrem vyslovenia porušenia označených práv navrhol, aby ústavný súd svojím rozhodnutím prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prietáhov, a domáhal sa aj priznania primeraného finančného zadosťučinenia a trov právneho zastúpenia.

V zmysle ustanovenia § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší. V zmysle odseku 4 citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie. Z uvedeného vyplýva, že tieto výroky sú viazané na vyhovenie vo veci samej. Keďže v predmetnom prípade ústavný súd vyslovil, že základné právo, ktorého porušenie sťažovateľ namietal, porušené nebolo, uvedenými návrhmi sa pri svojom rozhodovaní už nemusel zaoberať.

15. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému z účastníkov, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Keďže sťažovateľ v konaní neuspel, nepripadalo do úvahy, aby ústavný súd sťažovateľovi priznal náhradu trov konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. decembra 2017